

Un passeig per la mort i per l'art

La fotògrafa Pilar Aymerich rastreja els panteons dels burgesos catalans enterrats a Montjuïc i a Amèrica del Sud

MARIA PALAU / Barcelona

● Una debilitat d'alguns amants de l'art és visitar cementiris. En aquests espais de silenci i melangia s'oculten o, tot el contrari, s'exhibeixen construccions arqui-

tectòniques i conjunts escultòrics d'una expressivitat i emotivitat totals. La fotògrafa Pilar Aymerich, que als anys vuitanta va publicar un llibre del cementiri de Montjuïc, ha dedicat un nou projecte a

aquests recintes on conflueixen el món de les tenebres i el món de la creativitat. Aymerich ha fotografiat els panteons, mausoleus i tombes de les grans famílies burgeses catalanes del segle XIX enterrades a

Montjuïc i als països llatinoamericans on van fer grans fortunes. Les imatges d'aquests sumptuosos i imponents monuments funeraris s'exposen al Museu d'Història de Catalunya.

En un cementiri, el visitant s'hi troba molt més que el rostre de la mort. «Un cementiri és un reflex de la història de la ciutat i de les seves gents. Els cementiris són un compendi de la vida: hi ha tragèdia, hi ha amor i hi ha humor», recalca Pilar Aymerich (Barcelona, 1943). El projecte *Cementiris d'ultramar*, fet amb la col·laboració de la Casa Amèrica Catalunya, va néixer fa dos anys en un viatge a l'Havana, on Aymerich feia una exposició sobre Barcelona. El poeta César López li va recomanar que visités el cementiri de Colón, de l'arquitecte gallec Calixto de Loira, deixeble de Cerdà. Aymerich va quedar fascinada per les escultures modernistes de les tombes dels catalans que van anar a fer les Amèriques al segle XIX. Els Gener, els Crusejles o els Baró, famílies que van fer fortunes immenses i que, per al repòs de la mort, van encarregar escultures a grans artistes com ara Marià Benlliure.

Segura i Lilian Goligorsky, i que es podrà visitar fins al 3 de desembre.

El passeig expositiu, doncs, comença a Montjuïc, a Barcelona, l'inici del viatge de molts catalans que van emigrar fa dos segles. Les imatges són en blanc i negre per accentuar «el dramatisme del viatge». I així contrasten amb els colors, sobretot del cel, dels cementiris del Carib.

De Montjuïc, el visitant de l'exposició en descobrirà la puresa d'una escultura de Josep Llimona per al panteó de la família Alomar-Estrany o l'erotisme d'una altra escultura de la tomba de la família de José Domingo y Foix. En contrast, la fortalesa tenebrosa de la tomba de la família de Nicolau Juncosa i la solemnitat dels panteons més grans, com ara el de la família Coromina. «Molts burgesos es feien construir la casa de l'Eixample i el panteó pel mateix arquitecte. Com que al panteó no hi havien de vi-

Escultura de la tomba de la família de José Domingo y Foix, a Montjuïc. / PILAR AYMERICH

cultures. Moltes d'aquestes belles obres custodien tombes de catalans il·lustres. Com la de Valentín Alsina i la del seu fill Adolfo, dos destacats líders polítics de l'Argentina de finals del XVIII i el XIX. O la de la família Es-

com el panteó d'estil *art déco* dels Baró, construït amb marbre blanc, granit

negre i cristall de Murano.

El passeig expositiu, i el viatge de molts catalans,

s'acaba als cementiris Central i del Buceo de Montevideo. Hi ha molts cognoms catalans al Panteón Nacional: el pintor Manuel Blanes, el militar León de Pallejá, el metge Francisco Soca o el polític i poeta José Enrique Rodó. Les imatges d'Aymerich també recullen els panteons de Jaime Cibils Puig, navilier, financer i banquer; Agustín Carbonell, presidit per un monument en marbre de Carrara que duu la signatura de l'italià Ángel Giorello; i de José Batlle i Ordóñez, president de la República durant dos mandats a principi del XX. El reportatge fotogràfic no s'oblida de l'artista uruguaià, de sang catalana, Joaquín Torres García. El monument funerari del mestre constructivista es va fer a partir d'un dibuix seu.

PUBLICITAT

Ajuntament de Terrassa